

Številka: U-I-214/19-17
Up-1011/19-16
Datum: 12. 11. 2019

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus pobude in ustavne pritožbe Drage Šketa, Generalnega državnega tožilca, Vrhovnega državnega tožilstva in Vrhovnega sodišča na seji 12. novembra 2019

sklenilo:

1. Do končne odločitve Ustavnega sodišča se zadrži izvrševanje Zakona o parlamentarni preiskavi (Uradni list RS, št. 63/93) in Poslovnika o parlamentarni preiskavi (Uradni list RS, št. 63/93 in 33/03), kolikor ne vsebujeta ustreznih mehanizmov za preprečitev parlamentarnih preiskav, ustanovljenih zaradi ugotavljanja politične odgovornosti državnih tožilcev.

2. Odločitev iz prejšnje točke izreka se izvrši tako, da se do končne odločitve Ustavnega sodišča zadrži izvrševanje točk 1 do vključno 7¹ Akta o odreditvi parlamentarne preiskave za ugotovitev politične odgovornosti nosilcev javnih funkcij, ki naj bi sodelovali pri pripravi in izvedbi političnega in kazenskega pregona zoper nekdanjega župana Mestne občine Maribor in člana Državnega sveta Republike Slovenije Franca Kanglerja in drugih, zaradi suma, da so bile v postopkih zoper nekdanjega župana Mestne občine Maribor in člana Državnega sveta Republike Slovenije Franca Kanglerja in drugih huje kršene in nedopustno zlorabljene določbe Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Ustave Republike Slovenije, Zakona o kazenskem postopku, Kazenskega zakonika ter Zakona o državnem svetu, in ugotovitev domnevnega nezakonitega upravljanja in vodenja določenih evidenc Policije (Uradni list RS, št. 46/19), kolikor se nanašajo na državne tožilce.

Obrazložitev

A.

1. Drago Šketa, Generalni državni tožilec (v nadaljevanju prvi pobudnik), in Vrhovno državno tožilstvo (v nadaljevanju drugi pobudnik) vlagata pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti ter ustavno pritožbo zoper 1. člen Zakona o parlamentarni preiskavi (v nadaljevanju ZPPre) v zvezi z aktom o odreditvi parlamentarne preiskave, ki je naveden v 2. točki izreka tega sklepa (v nadaljevanju Akt o odreditvi parlamentarne preiskave).

2. Pobudnika trdita, da je Akt o odreditvi parlamentarne preiskave v zvezi s 1. členom ZPPre v neskladju s 1. in 2. členom, drugim odstavkom 3. člena, 8., 93., 125., 134., 135., 136. in 153. členom Ustave. Akt naj bi bil v neskladju tudi z 2. členom in drugim pododstavkom prvega odstavka 19. člena Pogodbe o Evropski uniji (prečiščena različica, UL C 202, 7. 6. 2016 – v nadaljevanju PEU), 47. členom Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C 202, 7. 6. 2016) ter s 6. in 13. členom Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – EKČP). V neskladju naj bi bil

tudi s 1. in 2. členom ZPPre in 2. členom Poslovnika o parlamentarni preiskavi (v nadaljevanju PoPP). Pobudnika med drugim navajata, da je Akt o odreditvi parlamentarne preiskave v delu, ki se nanaša na ugotavljanje politične odgovornosti nosilcev državnotožilske in sodne funkcije v zadevah političnega funkcionarja in člana Državnega sveta, obtožnega več korupcijskih kaznivih dejanj, nesprejemljiv z vidika temeljnih postulatov vladavine prava, načela delitve oblasti, neodvisnosti in samostojnosti pravosodja in pravosodnih funkcionarjev, nosilcev državnotožilske in sodne funkcije ter v zvezi s tem s temeljnimi pravicami do osebnega dostojanstva nekdanjih in sedanjih državnih tožilcev na Vrhovnem državnem tožilstvu. Menita, da gre za protiustavno in nezakonito vmešavanje v samostojnost in neodvisnost pravosodja.

3. Pobudnika Ustavnemu sodišču predlagata, naj zadevo obravnava absolutno prednostno ter do končne odločitve zadrži izvrševanje Akta o odreditvi parlamentarne preiskave in vseh aktov, sprejetih na njegovi podlagi ali v zvezi z njim.

4. Vrhovno sodišče je 23. 9. 2019 vložilo vlogo, v kateri navaja, da se pridružuje pobudi za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti ter ustavni pritožbi prvega in drugega pobudnika.

5. Dne 28. 10. 2019 sta prvi in drugi pobudnik vložila dopolnitev in razširitev pobude in ustavne pritožbe, s katero izpodbijata tudi ZPPre in PoPP, kolikor ne vsebujeta ustreznih mehanizmov za preprečitev parlamentarnih preiskav, ustanovljenih zaradi ugotavljanja politične odgovornosti državnih tožilcev. Menita, da je obstoječa ureditev v neskladju z 2. členom, drugo povedjo drugega odstavka 3. člena, prvim odstavkom 135. člena in s 136. členom Ustave.

6. Pobudnika predlagata, naj Ustavno sodišče do končne odločitve zadrži izvrševanje navedenih predpisov v izpodbijanem obsegu. Predlagata tudi, da Ustavno sodišče odloči, da se zadržanje predpisov izvrši tako, da se za čas zadržanja prekine postopek parlamentarne preiskave, odrejen z Aktom o odreditvi parlamentarne preiskave, v delu, ki se nanaša na državne tožilce.

B.

7. Po prvem odstavku 39. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) sme Ustavno sodišče do končne odločitve v celoti ali delno zadržati izvršitev predpisa, če bi zaradi njegovega izvrševanja lahko nastale težko popravljive škodljive posledice. Pri tem tehta med škodljivimi posledicami, ki bi jih povzročilo izvrševanje morebiti protiustavnega predpisa, in škodljivimi posledicami, ki bi nastale, če se izpodbijane določbe ne bi izvrševale, pa bi se v ustavnosodni presoji izkazalo, da niso v neskladju z Ustavo.

8. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-42/12 z dne 7. 2. 2013 (Uradni list RS, št. 17/13, in OdlUS XX, 1) sprejelo stališče, da spadajo državni tožilci v izvršilno vejo oblasti in da se ustavna zahteva po njihovi neodvisnosti utemeljuje v razmerju do zakonodajne in sodne veje oblasti. Poleg tega je poudarilo, da »vmešavanje nosilcev teh dveh vej oblasti v izvrševanje tožilske funkcije tako ne bi bilo v neskladju samo s prvim odstavkom 135. člena Ustave, temveč neposredno tudi z drugo povedjo drugega odstavka 3. člena Ustave.«² V obravnavanem primeru se postavlja vprašanje ustavne skladnosti ZPPre in PoPP, ker naj ne bi vsebovala ustreznih mehanizmov za preprečitev protiustavnih parlamentarnih preiskav, ki bi lahko posegle v neodvisnost in samostojnost državnih tožilcev. Če bi se izkazalo, da izpodbijana ZPPre in PoPP res ne vsebujeta takih mehanizmov, pa bi jih po Ustavi morala vsebovati, bi izvrševanje izpodbijanih predpisov do končne odločitve Ustavnega sodišča v tej zadevi lahko že samo po sebi povzročilo težko popravljive škodljive posledice. Izvajanje parlamentarne preiskave, ki se nanaša na ugotavljanje politične odgovornosti konkretnih

državnih tožilcev v konkretnih sodnih postopkih, namreč lahko do te mere trči v ustavno načelo delitve oblasti (druga poved drugega odstavka 3. člen Ustave) in samostojnost državnih tožilcev (prvi odstavek 135. člena Ustave), da lahko povzroči nepopravljivo škodo za neodvisnost in samostojnost državnega tožilstva.

9. Navedene posledice je mogoče do končne odločitve Ustavnega sodišča v tej zadevi preprečiti tako, da se začasno zadrži izvrševanje Akta o odreditvi parlamentarne preiskave v delu, ki se nanaša na državne tožilce. Takšno zadržanje po oceni Ustavnega sodišča ne bi povzročilo hujših posledic. Edina posledica zadržanja bo, da bo izvedba preiskovalnih dejanj na podlagi Akta o odreditvi parlamentarne preiskave odložena.

10. Glede na navedeno je Ustavno sodišče sklenilo, da do končne odločitve zadrži izvrševanje izpodbijanih ZPPre in PoPP, kolikor ne vsebujeta ustreznih mehanizmov za preprečitev parlamentarnih preiskav, ustanovljenih zaradi ugotavljanja politične odgovornosti državnih tožilcev (1. točka izreka). Ustavno sodišče je na podlagi tretjega odstavka 39. člena ZUstS sklenilo, da se ta odločitev izvrši tako, da se do končne odločitve Ustavnega sodišča zadrži izvrševanje Akta o odreditvi parlamentarne preiskave v delu, v katerem se nanaša na državne tožilce (2. točka izreka).

11. Ustavno sodišče kljub izdaji sklepa o začasnem zadržanju pobude še ni sprejelo. Sprejem pobude bi namreč že vseboval tudi odločitev o procesnih predpostavkah, kar pa je glede na vsebino razširitve pobude z dne 28. 10. 2019 lahko povezano z njeno vsebinsko presojo.

12. Ustavno sodišče je sklenilo, da bo zadevo obravnavalo absolutno prednostno.

C.

13. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi prvega in tretjega odstavka 39. člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodnika dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Špelca Mežnar, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Sodnik dr. Rok Čeferin je bil pri odločanju o tej zadevi izločen. Ustavno sodišče je sklep sprejelo s štirimi glasovi proti dvema. Proti sta glasovala sodnika Jaklič in Šorli, ki sta dala odklonilni ločeni mnenji. Sodnik Knez je dal pritrdilno ločeno mnenje.

Dr. Rajko Knez
predsednik

¹ Točke se glasijo:

- »1. ugotovi morebitno politično odgovornost nosilcev javnih funkcij, ki naj bi sodelovali pri pripravi in izvedbi političnega in kazenskega pregona zoper Franca Kanglerja in drugih, zaradi suma zlorabe uradnega položaja oziroma javne funkcije;
2. ugotovi, kolikšna je morebitna politična odgovornost nekdanjih in sedanjih nosilcev javnih funkcij v Vladi Republike Slovenije, na Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije, na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije ter nosilcev uradnega položaja v drugih državnih organih oziroma organih v sestavi (policija, inšpekcijske službe, itd.);
3. ugotovi, kdo izmed nosilcev javnih funkcij je naročil pregon Franca Kanglerja in drugih, saj tedanja državna tožilca na Okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru Elizabeta Györkös leta 2010 po tem, ko je od Sektorja kriminalistične policije Policijske uprave Maribor v skladu s 153. členom Zakona o kazenskem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZKP) zahtevala poročilo o uporabi ukrepov po 150. členu ZKP, ni zahtevala kazenske ovadbe zoper Franca Kanglerja;

4. ugotovi, kdo izmed nosilcev javnih funkcij je naročil takratnemu vodji Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru Dragu Šketi, da na podlagi arhiviranih prikritih preiskovalnih ukrepov na krajevno in stvarno pristojnem sodišču sproži postopke (predhodno je tedanja vodja Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru Elizabeta Györkös od Policijske uprave Maribor dne 23. 7. 2010 prejela Poročilo o uporabi ukrepov v zadevi Franc Kangler in ga dne 26. 7. 2010 predala preiskovalnemu sodniku na Okrožnem sodišču v Mariboru dr. Janezu Žirovniku, v preizkus. Od tistega trenutka dalje je bilo v skladu s prvim odstavkom 154. člena ZKP mariborsko sodišče edino pristojno, da hrani izsledke prikritih preiskovalnih ukrepov. Takratni vodja Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru Drago Šketa je 2011 zoper Franca Kanglerja in druge na podlagi arhiviranih prikritih preiskovalnih ukrepov na sodišču nezakonito sprožil postopke);
 5. ugotovi, kdo izmed nosilcev javnih funkcij je naročil Policijski upravi Maribor, da v nasprotju s 150. členom ZKP izdela več kopij izsledkov, ki so bili v nasprotju s prvim odstavkom 153. člena ZKP in internim navodilom policije št. 2340-108/2010/3 z dne 16. 9. 2010 poslani na različne naslove;
 6. ugotovi, kdo je koordiniral dogovarjanje glede postopka zoper Franca Kanglerja med takratnim državnim tožilcem Borisom Marčičem in sodnikom dr. Boštjanom Polegekom, glede na to, da so se na družbenih omrežjih teden dni pred odločitvami sodnika dr. Boštjana Polegeka pojavljali različni pozivi na spremljanje sojenja ter že vnaprej znane odločitve, ki jih je očitno sodnik dr. Boštjan Polegek predhodno usklajeval s tožilstvom;
 7. ugotovi, kako ravnajo s prikritimi preiskovalnimi ukrepi na Policiji in Okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru ter kdo in na kakšen način je znotraj sistema odgovoren za zakonitost postopkov ter hrambo prikritih preiskovalnih ukrepov«.
- ² Točka 28 obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-42/12.